

מדינת ישראל
משרד המשפטים
State of Israel
Ministry of Justice

איסור מתן שוחד לעובדי ציבור זרים

מדינת ישראל
משרד המשפטים
State of Israel
Ministry of Justice

הגנה על חושפי מקרים של תשלום שוחד לעובדי ציבור זרים במקום עבודתם

במסגרת המאבק בשחיתות בישראל בכלל ובשוחד בעסקאות בינלאומיות בפרט, יש לשוב ולהדגיש את חשיבות חשיפת מעשי השחיתות בפני הגורמים המוסמכים ואת זכאותו של עובד שחשף מעשים אלה להגנה על-פי חוק הגנה על עובדים (חשיפת עבירות ופגיעה בטוהר המידות או במינהל התקין), התשנ"ז-1997; וככל שמדובר בעובד של גוף מבוקר - גם להגנה על-ידי מבקר המדינה ונציגי תלונות הציבור במסגרת סמכותו לפי סעיפים 45-א45 לחוק מבקר המדינה, התשי"ח-1958 [נוסח משולב], הכל בהתאם לתנאים שנקבעו בחוקים הנ"ל.

דרכי הדיווח על חשדות לתשלום שוחד לעובדי ציבור זרים

ניתן לדווח למשטרת ישראל אודות חשדות לתשלום שוחד לעובדי ציבור זרים בדרכים הבאות:

- הגשת תלונה באחת מתחנות משטרת ישראל ברחבי הארץ
- מוקד משטרת ישראל - 100
- אתר האינטרנט של משטרת ישראל:
www.police.gov.il

למידע נוסף והמסמכים המשפטיים המוזכרים בעלון,
www.corruption.justice.gov.il ראה

מעשי שחיתות ושחיתות ושוחד מהווים איום על מוסדות דמוקרטיים, יש בהם כדי לפגוע בשלטון החוק ולהביא לפגיעה בהתפתחות הכלכלית. מזה שנים מחויבת ישראל למאבק בשחיתות ולקידום ערכים גורמטיביים של יושרה וטוהר מידות ויצירת מנגנונים למיגור תופעת השחיתות.

ישראל, כמו מדינות רבות אחרות, הינה חברה באמנת ארגון ה-OECD למאבק בשחיתות של עובדי ציבור זרים בעסקאות סחר בינלאומיות (OECD Convention on Combating Bribery of Foreign Public Officials in International Business Transactions) ובאמנת האו"ם נגד שחיתות (UN Convention against Corruption-UNCAC). התפיסה העומדת בבסיס המחויבות של המדינות השונות למאבק בשחיתות בכלל ובמתן שוחד לעובד ציבור זר בפרט היא כי השחיתות והשוחד הן תופעות חוצות גבולות החותרות תחת הממשל התקין והפיתוח הכלכלי וכן מעוותות את תנאי התחרות בשוק הבינלאומי. לפיכך יש צורך בנקיטת גישה מקיפה ורב-תחומית על מנת למנוע תופעות אלו ולהיאבק בהן ביעילות, תוך שיתוף פעולה בינלאומי.

עם התגברות הגלובליזציה והתרחבות הסחר הבינלאומי, אלו העוסקים בפעילות מסחרית בינלאומית ניצבים בפני תנאי מסחר מורכבים וחשופים לתופעות של שוחד ושחיתות.

אחד האמצעים אותם נקטה מדינת ישראל על מנת להגביר את המאבק בתופעת השחיתות הינו קביעת עבירה מיוחדת של מתן שוחד לעובד ציבור זר.

מתן שוחד לעובד ציבור זרים בקשר לפעילות עסקית בישראל או בחו"ל הוא עבירה פלילית

עבירת מתן שוחד לעובד ציבור זר, הקבועה בסעיף 291 לחוק העונשין, תשל"ז-1977, קובעת כי:

"הנותן שוחד לעובד ציבור זר בעד פעולה הקשורה בתפקידו, כדי להשיג, להבטיח או לקדם פעילות עסקית או יתרון אחר בנוגע לפעילות עסקית, דינו כדין נותן שוחד..."

האיסור חל על מתן שוחד לעובד ציבור זר במטרה להשיג, לקדם או להבטיח עסקה, או להקנות יתרון בכך, באופן ישיר או עקיף. באופן ישיר, למשל, באמצעות תשלום שוחד לעובד אשר הינו בעל השפעה על ההחלטה בדבר עריכת עסקה או על מתן היתרון. ובאופן עקיף, לדוגמה, באמצעות תשלום לעובד ציבור זר תמורת מידע שנמסר שלא כדין, במטרה להקנות לנותן השוחד יתרון בהשגת עסקה.

"מדינה זרה", לצורך סעיף 291א, מוגדרת בצורה רחבה וכוללת גם ישות מדינית שאינה מדינה, לרבות המועצה הפלסטינית.

עובד ציבור זר הינו כל אחד מאלה:

- עובד מדינה זרה וכל מי שנושא משרה ציבורית או ממלא תפקיד ציבורי מטעם המדינה הזרה, ובכלל זה מי שנושא משרה או ממלא תפקיד ברשות המחוקקת, ברשות המבצעת או ברשות השופטת של המדינה הזרה, בין בבחירה, בין במינוי ובין בהסכם.
- נושא משרה ציבורית או ממלא תפקיד ציבורי מטעם גוף ציבורי שהוקם לפי חיקוק של מדינה זרה, או מטעם גוף הנמצא בשליטה ישירה או עקיפה של מדינה זרה.
- עובד של ארגון ציבורי בין-לאומי, וכל מי שנושא משרה ציבורית או ממלא תפקיד ציבורי מטעם ארגון כאמור; "ארגון ציבורי בין-לאומי" הוא ארגון שנוסד בידי שתי מדינות או יותר, או בידי ארגונים שנוסדו בידי שתי מדינות או יותר.

העונש המרבי הקבוע לעבירה של מתן שוחד לעובד ציבור זר הינו שבע שנות מאסר וקנס ששיעורו כיום הוא כ-1,100,000 ₪ ליחיד וכ-2,200,000 ₪ לתאגיד, או פי ארבעה משווי טובת ההנאה שהושגה או שהייתה כוונה להשיגה באמצעות מעשה העבירה - לפי הגבוה מביניהם.

חשוב לדעת

- איש עסקים, ובכלל זאת יצואן, או חברה, המציעים שוחד או מנסים לשלם שוחד לעובד ציבור זר, גם אם באמצעות מתווכים, וגם אם העבירה או מקצתה בוצעו בחו"ל, מסתכנים בהעמדה לדין פלילי בבית משפט בישראל, בנוסף לחשיפתם לאפשרות פתיחתם של הליכים פליליים במדינה זרה.
- עבירת השוחד לעובד ציבור זרים מהווה גם עבירת מקור לצורך קיום עבירה של הלבנת הון.
- תשלומי שוחד לעובד ציבור זר, בדומה לכל תשלום הנעשה בניגוד להוראת כל דין, אינם מותרים בניכוי כהוצאה בייצור הכנסה.

אחריות תאגידים

העבירה של מתן שוחד לעובד ציבור זרים חלה, בהתאם להוראות הכלליות של דיני העונשין בישראל, אף על תאגידים.

במקרה של תאגיד ניתן יהיה להרשיע, בהתאם לנסיבות המקרה, הן את התאגיד והן את האנשים האחראים לביצוע העבירה או שותפים לה, בהתאם לדיני העונשין הכלליים.

מומלץ להעלות את מודעות העובדים בתאגיד לקיומה של עבירת השוחד לעובד ציבור זרים, לפתח תכניות הדרכה והטמעה לגביה וכן ליצור מנגנונים פנימיים למניעתה. כמו כן, מומלץ לנקוט צעדים לעידוד עובדים לדווח להנהלת התאגיד על חשדות לקיומם של מעשי שוחד לעובד ציבור זרים בתאגיד. בנושא זה, ראו למשל מסמך אשר הוכן על ידי ה-OECD ובו הנחיות לחברות בנושא מנגנוני בקרה פנימיים ואתיקה - The OECD good practice guidance on internal controls, ethics and compliance.